יא: מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

הגהות הב"ח

(א) נס' הם הרוח ירושלים: (ב) שם הם הריא שבע דלא מלך: (ג) רש"י ד"ה כשנתישבה וכו' ושבטיו נתישבה דעתו הס"ד: (ד) ר"ה גלו מיהו כמה וכו' הרי ר"ג דהא למלכי אומות: (ה) ר"ה שנים מקוטעות ראשון וכו' ושוב בשל שנה שלישית: (ה) ר"ה מיהו כמה וכו' הרי ר"ג דהא למלכי אומות: (ו) ר"ה מדא וכו' בשנת שתים וכו' ושוב מלך שנה שלישית: (ה) ר"ה מיהו כמה וכו' הרי ר"ג דהא למלכי אומות: (ם) ר"ה שנים מקוטעות ראשון וכו' מאל מחרון בשל הפרסי שמגיע להם ה' שנים ולא וכו' לדריוש כן אחשורוש מדרע מדי ולא זהו אחשורוש המלך שזה קדמו שנים הרבה ותניא בסדר עולם פ"ל ותניא בספר דניאל בשנת שלש למלכות כורש וגו' שמתם: (י) באא"ר וגם בשנת עוכדנצר וכו' שתים לדריוש האחרון הס"ד:

רבינו חננאל

כשבת. כשנתישבה דעתו. אמר כלשצר מנה ושעה. אנא מנינא ולא טעינא. כתיב כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקד אתכם. אמר בלשצר (ז) מאי (לבבל) למלכות בבל. חשב ארבעים וחמש דנבוכדנצר. מ"ה מנא לן. דאמר מר גלו בשבע לכיבוש יהויקים (שהיא) שנת שמונה לנבוכדנצר. שנאמר הדבר אשר היה על ירמיהו על כל עם יהודה בשנה הרביעית ליהויקים בן יאשיהו מלך יהודה היא השנה הראשונית לנבוכדנצר מלך בבל. וכבש יהויקים בשנה החמישית למלכו. נמצאר משכיבש ועד שמת שבע שנים. שכל מלכות יהויקים היתה אחת עשרה שנה שנאמר ואחת עשרה שנה מלך בירושלים. ואמרינן בנבוכדנצר שנה ראשונה כיבש נינוה שנייה כיבש יהויקים. וכיון שמת יהויקים מלך יכניה ג' חדשים ובא נבוכדנצר והגלהו שנאמר ויקח אותו מלך בבל בשנת שמונה למלכו. נמצא משכיבש יהויקים עד שמת יהויקים שבע שנים ויכניה ג' חדשים והגלהו. וזהו פירושו גלו בשבע לכיבוש יהויקים שהיא שנת שמונה לנבוכדנצר. וזה שכתוב בשנת שלש למלכות יהויקים מלך יהודה בא נבוכדנצר מלך בבל ירושלים וינצר עליה. כבר פירשוהו רבותינו בשנת שלש לכורש דהא בשנה הרביעית ליהויקים מלך נבוכדנצר. גלו כשמונה עשר לכיבוש יהויקים שהיא שנת שמונה לנבוכדנצר. ומה שכתוב בשנת שלש למלכות יהויקים מלך יהודה בא נבוכדנצר מלך בבל ירושלים וינצר עליה. כבר פירשוהו רבותינו בשנת שלש לכורש דהא בשנה הרביעית ליהויקים מלך נבוכדנצר. גלו כשמונה עשר לכיבוש יהויקים שהיא שנת שמונה לנבוכדנצר. שנאמר לחדש היא שנת תשע עשרה למלך נבוכדנצר מלך בבל בא נבוזראדן רב טבחים ונר. נמצא שהגלה יהויכין בשנת שמונה למלכו ונשאר יהויכין ל"ז שנה וחכוש בבית האסורים בגלות עד שמת נבוכדנצר. שני ויהי בשלשים ושבע לגלות יהויכין מלך יהודה וגר. הנה (ז) מקוטע גלות יהויכין ח' שנים ול"ז שנה. הרי ארבעים וחמש שנה לנבוכדנצר. הנה נמצאו שנות נבוכדנצר מן הפסוקין. אבל עשרים ושלש שנה לאויל מרודך נמרא. תתיר דבלשצר. הרי שבעים. אמר מדלא איפרוק כולי. אמר אחשורוש בלשצר טעה דאיבעו למימנא ע' לגלות. כמה בצרו ח' שנה שמלך נבוכדנצר קודם גלות יכניה עייל תמני שני תילופייהו. חדא דבלשצר וה' שנה דכורש ודריוש וב' שנים דדריה הא שבעים כו'. היינו דכתיב בשנת שלש למלכו בשבת. בשנתיישב דעתו דאמר חוב לא מפרקי. טולה שמעתה ופשוטה היא.

(ז) ר"ל אחר בלשצר משב ושעה וכו' מאי היא דכתיב כי לפי מלאת לבבל (למלכות בבל) חשב וכו'. ג) נראה ד"ל הכה מלך מקודם גלות יהויכין וכו'.

מסורת הש"ס

(א) [סנהדרין כ:; גיטין פח:]. ב) [לקמן יט.]. ג) [ערכין יב.]. ד) [ערכין יב.]. ה) [ל"ל חד סדין]. ו) [מ"ב כד:]. ז) [פרק נכ:]. ח) [שם]. ט) [ירמיה לט:]. י) [ל"ל חד סדין]. כ) [אסתר נ:]. ל) [אסתר נ:]. מ) [פרק ד:]. נ) [ר"ה נ:]. ס) [דניאל י:].

מוסף רש"י

מלך והדיוט. היה שלמה, לא חזר שוב למלכותו (גיטין שם; וסנהדרין כ: ועי' רש"ל גיטין שם ערל"ל כגון מלכות ראשונה שחזר על השליחים). גלו. יכניה עם יהויכין בשבע. כשנה שביעית לכיבוש יהויקים, גלו בשמונה. כלומר שמונה גלים היתה כשנה שמיעת למלכות נבוכדנצר, דשנה שניה למלכותו כיבש יהויקים כדמפרש לקמן, גלו בשמונה עשרה. עם צדקיהו וזה היתה מרכות ירושלים והיא היתה שנת י"ח לכיבוש יהויקים והיא שנת י"ט לנבוכדנצר (ערכין יב.). דאמר מר. בסדר עולם (שם). כיבש יהויקים. לפי גלים היה, לא הגלה שום אדם אלא כנגד לנגד מתתיו ועבדיו שלם שנים כדכתיב (מ"ב כד:) ויהי לו יהויקים עבד שלם שנים ויסב ויבד ויבד ג' שנים כדכתיב בדניאל מתחילתו כשנת שלש למלכות יהויקים כא נבוכדנצר יהויקים, ותניא בסדר עולם אמר לומר כן אלא לא מלך נבוכדנצר עד שנה רביעית ליהויקים (כדכתיב וירמיה סה) הנה אחד היה על ירמיהו על כל עם יהודה בשנה הרביעית ליהויקים היא השנה הראשונה לנבוכדנצר, אם כן מה תלמוד לומר בשנת שלש, למדנו, שהיא שנת שמיעת יהויקים ויהויקים לנבל ומתמלך יהויכין מחחתיו וכתיב בסוף דברי הימים ותלמודות הבנה וגו' אלמא בשנת שבע לכיבוש ולשנת של יהויקים גלה יהויכין, וכתיב בסוף תלכים ויאל אלוי יהויכין מלך יהודה וגו' אלמא שביעית לכיבוש יהויקים היא שמיעת למלכות נבוכדנצר ולהיינו לתמרינן שבע שנים כיבש יהויקים (ערכין יב.).

תורה אור השלם

1. וישב שלמה על כסא ה' למלך תחת דויד אביו ויצלח וישמעו אליו כל ישראל:
דברי הימים א כט כג
2. מי בכל אלהי הארצות האלה אשר הצילו את ארצם מידי כי יציל יי את ירושלם מידי:
ישעיהו לו כ
3. באדין דרויש מלכא כתב לכל עממיא אמיא ולשניא די דיירין בכל ארעא שלמכון ישגא:
דניאל ו כו
4. שפר קדם דריוש והקים על מלכותא לארשדרפניא מאה ועשרין די להוין בכל מלכותא:
דניאל ו ב
5. כה אמר כורש מלך פרס כל ממלכות הארץ נתן לי יי אלהי השמים והוא פקד עלי לבנות לו בית בירושלם אשר ביהודה:
עזרא א ב
6. בימים ההם כשבת המלך אחשורוש על כסא מלכותו אשר בשושן הבירה:
אסתר א ב
7. בשנת שלוש למלכו עשה משתה לכל שריו ועבדיו חיל פרס ומדי הפרתמים ושרי המדינות לפניו:
אסתר א ג
8. כי כה אמר יי כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקד אתכם והקמתי עליכם את דברי הטוב להשיב אתכם אל המקום הזה:
ירמיהו כט י
9. בשנת אחת למלכו אני דניאל ביתי בספרים מספר השנים אשר היה דבר יי אל ירמיה הנביא למלאות לחרבות ירושלם שבעים שנה:
דניאל ט ב
10. ויהי בשלשים ושבע שנה לגלות יהויכין מלך יהודה בשנים עשר חדש בעשרים וחמשה לחדש נשא אויל מרדך מלך בבל בשנת מלכתו את ראש יהויכין מלך יהודה ויצא אותו מבית הבלוא:
ירמיהו נב לא
11. ויהי בשלשים ושבע שנה לגלות יהויכין מלך יהודה בשנים עשר בעשרים ושבעה לחדש נשא אויל מרדך מלך בבל בשנת מלכו את ראש יהויכין מלך יהודה מבית בלא:
מלכים ב כה כז
12. ועל מדא שמיא התרוממת ולמאניא די קיטה היתיו קדמך ואנת ורברבך שגלתך ולחמתך המר שתין בהון ולאלהי כספא ודהבא נשיא פרזלא אבא ואבנא די לא חזין ולא שמעין ולא ידעין שבחת ולאלהא די נשמתך בידה וכל ארחתך לה לא הדרת:
דניאל ה כג
13. ודריוש מדאה קבל מלכותא כבר שנין שתין ותרתין:
דניאל ו א
14. באדין בטלת עבידת בית אלהא די בירושלם והות בטלא עד שנת תרתין למלכות דריוש מלך פרס:
עזרא ד כד

(סימן שסד"ד) ותו ליבא והא איבא שלמה לא סליק מלכותיה הניחא למ"ד מלך והדיוט אלא למ"ד מלך והדיוט ומלך מאי איבא למימר שלמה מילתא אחריתי הוה ביה שמלך על העליונים ועל התחתונים שנאמר [1]וישב שלמה על כסא ה' והא הוה סנחריב דכתיב [2]מי בכל אלהי הארצות האלה אשר הצילו את ארצם מידי הא (ח) איבא ירושלים דלא כבשה והא איבא דריוש דכתיב [3]דריוש מלכא כתב לכל עממיא אומיא ולישניא די דיירין בכל ארעא שלמכון יסגא הא (ט) איבא שבע דלא מלך עלייהו דכתיב [4]שפר קדם דריוש והקים על מלכותא לאחשדרפניא מאה ועשרין והא איבא כורש דכתיב [5]כה אמר כורש מלך פרס כל ממלכות הארץ נתן לי ה' התם אשתבוחי הוא דקא משתבח בנפשיה: [6]בימים ההם כשבת המלך בתריה [7]בשנת שלש למלכו אמר רבא מאי כשבת לאחר שנתיישבה דעתו אמר בלשצר חשב וטעה אנא חשיבנא ולא טעינא מאי היא דכתיב [8]כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם וכתיב [9]למלאות לחרבות ירושלם שבעים שנה חשוב ארבעין וחמש דנבוכדנצר ועשרים ותלת דאויל מרודך ותרתי דידיה הא (י) שבעים אפיק מאני דבי מקדשא ואשתמש בהו ונבוכדנצר מנלן דארבעין וחמש שנין מלך דאמר מר (כ) גלו בשבע גלו בשמונה גלו בשמונה עשרה גלו בתשע עשרה גלו בשבע לכיבוש יהויקים גלות יהויכין שהיא שמונה לנבוכדנצר גלו בשמונה עשרה לכיבוש יהויקים גלות צדקיהו שהיא תשע עשרה לנבוכדנצר דאמר מר (ל) שנה ראשונה כיבש נינוה שניה כיבש יהויקים וכתיב (מ) ויהי בשלשים ושבע שנה לגלות יהויכין מלך יהודה בשנים עשר חדש בעשרים וחמשה לחדש נשא אויל מרודך מלך בבל [בשנת מלכותו] את ראש יהויכין מלך יהודה ויוצא אותו מבית הבלא תמני ותלתין ושבע הרי ארבעין וחמש דנבוכדנצר ועשרין ותלת דאויל מרודך גמ' ותרתי דידיה הא שבעין אמר השתא ודאי תו לא מיפרקי אפיק מאני דבי מקדשא ואשתמש בהו היינו דקאמר ליה דניאל (נ) ועל מרי שמיא התרוממת ולמאניא די בייתיה היתיו קדמך וכתיב (ס) ביה בליליא קטיל בלשאצר מלכא [כשדאי] וכתיב (ע) ודריוש מדאה קבל מלכותא כבר שנין שתין ותרתין אמר איהו מיטעא טעי אנא חשיבנא ולא טעינא מי כתיב למלכות בבל לבבל כתיב מאי לבבל לגלות בבל כמה בצירן תמני חשיב ועייל חילופייהו חדא דבלשצר וחמש דדריוש וכורש ותרתי דידיה הא שבעין כיון דחזי דמלו שבעין ולא איפרוק אמר השתא ודאי תו לא מיפרקי אפיק מאני דבי מקדשא ואשתמש בהו בא שטן וריקד ביניהן והרג את ושתי והא שפיר חשיב איהו נמי מיטעא טעי דאיבעי ליה למימני מחרבות ירושלים סוף סוף כמה בצירן (פ) [חד סרי] איהו כמה מלך ארביסר בארביסר דידיה איבעי ליה למיבני בית המקדש אלמה כתיב (צ) באדין בטילת עבידת בית אלהא די בירושלם אמר רבא שנים מקוטעות הוו תניא

כשקבל מלכותו שבשנה שניה למלכותו כיבשו: **נשא אויל מרודך מלך בבל וגו'** (ו). למדנו שמלך אויל מרודך בשנת ל"ז לגלות יהויכין וכבר מלך נבוכדנצר שמונה שנים קודם גלות יהויכין שמונה ול"ז הרי מ"ה וכ"ג דאויל מרודך וד' דבלשצר: **אפיק מאני דבית המקדש.** בשנת שלישית למלכותו: **אמר.** מתשובות מיהו ודאי מיטעא טעי: **אנא חשיבנא כו' לגלות בבל.** תחילת גולה שהגלה את יכניה: **כמה בצירן.** משבעים משנת שנים לבלשצר תמני אותן שמונה שנים שמלך נבוכדנצר לפני הגלותו את יכניה שלא היה לו לבלשצר למונתן ומנתן: **חסר.** מתשובות מד' לבלשצר עד שלש שני: **ועייל.** הכי תמני תמוחייהו: **חדא דבלשצר.** דהרי (ז) משנת שתים שלמו שבעים שנה לפי מניינו ושוב מנה שלישית: **וחמשה דדריוש המדי וכורש הפרסי.** דכתיב ודריוש המדי קבל מלכותא (דניאל ו) ואחריו מלך כורש הראשון שנתן רשות לבני הגולה לעלות שנאמר כה אמר כורש וגו' (עזרא א). וקקלקא דעתך השתא שמלכו בין שניהן ה' שנים אע"ג דלא כתיב בקרא: **ותרתי דאחשורוש.** כבר עברו לו שתי שנים: **מחרבות ירושלים.** גלות צדקיהו שנשרפה העיר וכו בהדיא כתיב דלחרבות ירושלים בעי למימנא דכתיב בספר דניאל (ט) למלאות לחרבות ירושלם שבעים שנה: (י) **אדיסר.** אחר כמה גלות יכניה: **איהו כמה מלך ארביסר.** דכתיב בשנת שתים עשרה הפיל פור הוא הגורל (כ) ולשנה אחרת נעשה הנס הרי י"ג (מ) דמלכי אומות העולם מתשרי מנין ונתחדשה השנה בתשרי וכתיב לשנה אחרת לקיים את אגרת הפורים הזאת השנית (ל) הרי י"ד: **כאדין.** בימי כורש בטילת עבידת בית אלהא שלוה כורש לבנות וחזר בו על ידי לרי יהודה וכנימין כמו שכתוב בספר עזרא (מ) עד שנת תרתין למלכות דריוש הפני שמלך אחר אחשורוש ונקרא שלשה שמות דריוש כורש ארתחשסתא (נ): **שנים מקוטעות היו.** אותן שנים שמנינו למעלה יש בהן שנגלגו משל אחרון (ס) בראשון כגון לדריוש המדי וכורש שמנינן להם ה' שנים לא תמלא אלא ד' דכתיב בשנת אחת לדריוש בן אחשורוש בספר דניאל (ע) בשנת שלש למלכות כורש וגו' (פ) ותניא בסדר עולם לא מליגו למדי שנה בכתובים אלא זו בנבד ולכורש מליגו שלשה שנים בספר דניאל בשנת שלש למלכות כורש וגו' ותניא נמי בסדר עולם מלך ג' שנים מקוטעות הרי שמנית שנה ימיה וגם (ק) דבשנת נבוכדנצר ואויל מרודך נגלעה שנה וכנגדו נשתהה הנגין שתים שנים לדריוש:

תניא

בליליא קטיל בלאשצר מלכא כשדאה: דניאל ה ל

(ח) [סנהדרין כ:; גיטין פח:]. ט) [לקמן יט.]. י) [לקמן יט.]. כ) [ערכין יב.]. ל) [ערכין יב.]. מ) [ערכין יב.]. נ) [ל"ל חד סדין]. ס) [ל"ל חד סדין]. ע) [דניאל ו:]. פ) [דניאל ו:]. צ) [אסתר נ:]. ק) [אסתר נ:].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com